

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

ЧАСТЬ I

Established

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

1893.

TWO SECTIONS — SECTION I

Рік LII. Ч. 216. Нью-Йорк і Джерзі Сіті, субота, 4. листопада 1944. No. 216. New York and Jersey City, Saturday, November 4, 1944 Vol. LII

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки.

Тел. „Свободи“: WErgen 4-0237—4-0807

THREE CENTS in the United States of America.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки.

Тел. У. Н. Союзу: WErgen 4-1016

FIVE CENTS elsewhere.

Президент про війну і вибори

Президент Рузвельт підкреслив у своїй радіовій промові з четверга, що воєнні операції на Пацифіку відбуваються в такому скорому темпі, що випередили найбільш оптимістичні обрахунки боротьби з Японією на кілька місяців. Теж сказав, що не буде ніякого застою в зимі в боротьбі з Німеччиною в Європі. Буде удар за ударом, казав президент, поки не опинемося в Берліні. Загрозу добачує президент радше на домашньому фронті, коли під час виборчої кампанії підноситься, що „республіканський конгрес“ не буде кооперувати з нереспубліканським президентом у справах міжнародного замирення. Нью-Йорк Таймс звертає увагу, що президент став через ту промову „історичним“ у тому розумінню, що отсе вже другий раз говорив з Білого Дому через радіо, оплачене Краєвим Демократичним Комітетом, себто партійною, політичною організацією. Давніше говорив президент в таких випадках з свого дому в Гайд Парку, або з інших місць, що не мали урядового характеру.

КАЦАПЬСЬКА НАУКА — НЕЗМІННА.

Вилксберський „Свет“ друкує статті про „Карпатську Русь“ і передає про Галичину „очерк С. Ю. Бендасюка“, відомого галицького москвофіла. Ось ті як світ старі брехні передруковує „Свет“ у часах, коли вже найгірший русотяп, якщо не зійшов з глуздів, знає, що є Україна і український нарід. Та „Свет“ передає, що в Галичині живе нарід — „русский“, та що тільки вихована „в австрійських яничарських школах“ інтелігенція називає себе в Галичині „українською“, хоч „справжня Україна віддалена від Галичини на сотки миль, а переселення українців з Київщини або Полтавщини до Галичини ніколи не було“.

Чи не яничарське вяснення! Воно навіть може промовити ще й нині до якихсь розумів і серць, але тільки — до справді яничарських.

ЗГАДУЄ КОРАБЕЛЬ ІМЕНІ ГОНЧАРЕНКА.

Офіс Воєнних Інформацій подає, що один з американських Ліберті-Кораблів буде тепер названий „Андрій Гончаренко“ в пам'ять того першого відомого іммігранта, що назвав себе українцем. Подано теж короткий життєпис Гончаренка.

ПАРЕС ПРО ЛЬВІВ.

Сер Бернард Парес, що його визнають в Англії за найкращого історика, коли іде про знання Росії, маючи виклад у Торонті, заявився за те, що Львів повинен належати до Польщі. Парес був до першої війни прихильником російського царату. Як такий був з царською армією в Галичині в 1914 році. А на „советський бік“ перейшов десь біля 1927 року. Тепер обороняє у своїх викладах, виголошуваних від кількох років у стейтах і Канаді, цілість старої Росії. Західно-українські землі, каже він, це польські землі, які повинні відійти до Росії. Є він отже за лінію Курзона у польсько-російським спорі. Та Львів, як бачимо, признає Польщі.

Парес, що правда, таки вже навчився згадувати український нарід і українські землі. Та не зважаючи на те, як видно з його баламутних викладів, які мав свого часу в Нью-Йорку, чим горнець накипів, тим його і чути. Надто зжився з царською Росією, де довгий час перебував, щоби могли бачити українську справу в правдивому світлі. Та це, як бачимо, не є перешкодою, щоби бути зарахованим до „знавців“ східно-європейської проблеми“. Таких є більше... Як в Англії, так і в Америці. І то на університетських катедрах!

ЩЕ ДАЛІ ЛЬВІВ.

Пат подає, що польський прем'єр Міколайчик мав заявити Сталінові, що якщоб Польща не дістала Львова, то між нею і Росією ніколи не моглиб повстати дружні відносини. На те Сталін мав відповісти, що Львова Польщі відступити не може, бо мусить „нагородити українців за їхній вклад у російські воєнні зусилля та те, що причинились до советської перемоги“. Але зате обіцяв помагати Польщі поширитись на заході й забрати від німців територію аж по ріку Одру. На те Міколайчик заявив, що боїться наслідків такої розвязки, бож Польща дісталаб тоді велику німецьку меншину. Сталін відповів, що не може силувати поляків посувати границю Польщі аж так далеко, але це вже справа поляків, як їм в тому випадку ліпше.

Протестує проти „советського визволення“

НЕ ВЕЛИКА РІЗНИЦЯ...

Оскар Менд, редактор найбільшої естонської газети, втікши до Швеції, висказується про окупантські режими в Естонії — нацистський і комуністичний — в такий спосіб, що „нема великої різниці між німецьким і російським правлінням“. Каже, що тепер вернули до Естонії разом з советською армією давні советські урядовці, що панували в Естонії в роках 1940-41, а справжня народна влада мусила втікати і ховатись мабуть в Швеції. Теж твердить, що советська влада виарештовує ночами на великі розміри „елементи, що їх вважає проти-російськими“. По містах порозвішувано афіши, в яких представлені нацистські звірства. Вісти з світа передається тільки ті, що апробовані Москвою. Полішилась харчева справа, бо за німців, що все виграбили, припадало на людину денно 129 грамів хліба, а тепер є 300.

КОМУНІСТИ ПРОТИ ДЕ ГОЛА.

Таки прийшло в Франції до отвертого конфлікту між комуністами і урядом ген. де Гола, як цього вже давно надіялося. Політичне бюро комуністичної партії проголосило, що не має нічого спільного з рішенням уряду розвязати Патріотичну Гвардію. Заразом звиває усіх комуністів поступати згідно з розпорядженням партії. Такий розпорядок є визовом, киненим урядови.

ОТ РАЗ НАІВНІ!

Москвофільський „Американській, Русській-Карпаторусській Союз“ (що за штудерна назва!), що то недавно оснувався в Філадельфії як політична організація, щоб в зволати „Подяремну Русь“ і прилучити її до Росії, чи там Советського Союзу, подає через свого секретара, що „нині-завтра може скінчитися війна і питання приналежності Хдлщини, Ярославщини, Лемківщини, Пряшівщини і Підкарпатської Русі буде обговорюване на Мировій Конференції“.

ВІДЧУВАЮТЬ ВТРАТУ УКРАЇНИ.

О. В. І. подає, що в швейцарській пресі пишеться про те, що Німеччина відчуває болюче втрату України, а теж Румунії та Мадярщини.

Повіляс Задекіс, посол Литви, визнаний американським урядом, зложив у Вашингтоні, в департаменті стейту (в відділі для східно-європейських справ) протест проти окупації Литви Советами. У протесті сказано, що Совети загарбали Литву незаконно, проти волі населення, для своїх імперіалістичних цілей. Знов у стейтменті, поданим до преси, посол заявив, що Совети зачали советизацію Литви та зазначають поновний напад на Литву політичними переслідуваннями, висилками на Сибір та розстрілами без суду.

ПРО „СОВЕТСЬКИЙ РАЙ“.

На таку тему, як подає „Нови Св'ят“, мав в Нью-Йорку відчит В. Бітнер, що, як кажутся в цій газеті, знає Росію і комунізм. У тому відчиті мав прелегент сказати, що досі вимордувано в Советах 35 мільонів росіян, 10 мільонів українських провідних людей, 8 мільонів селян, а коло 15 мільонів осіб має бути тепер в концентраційних таборах. В дискусії один з слухачів поділив населення Росії на три класи: На тих, що були в тюрмі, на тих, що є в тюрмі, і на тих, що підуть до тюрми.

НЕПОРОЗУМІННЯ МІЖ „СВОЇМИ“.

Москвофільська філадельфійська „Правда“ хоче повчити „українців“, вважаючи, що большевицькі Українські Щоденні Вісти є українською газетою, що відбиває правдиві українські почування. Отже „Правда“ дивується, як У. Щ. Вісти можуть писати, що „Карпатська Україна звільнюється“ та ще хвалити Чехословаччину за те, що знов забирає Закарпаття для себе. „Карпаторосси в Америці“, пише „Правда“, з тим не погоджуються, а „голос У. Щ. Вістей — то не голос карпаторусского народу в Америці“, це — український гблос.

Та „Правда“, якби хотіла писати правду, повинна би знати, що справжній український голос є за те, щоб усі українські землі були разом, щоби були об'єднані в одну незалежну і самостійну українську державу з Києвом як соборною столицею. Знов большевики з У. Щ. Вістей є такими самими „українцями“ як є ними карпаторосси з „Правди“.

КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ!

EVERYBODY SAVING IN EVERY PAYDAY WAR BONDS

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Молодечі бюлетени

Уже давнішими роками появлялись в різних місцевостях різні спроби видавання молодечих бюлетенів, чи їм подібних видавничств в англійській мові, чи то в англійській та українській. Було це діло самої молоді, тут роджені й виховані. Уже те, що вона брала за таку роботу, вказувало наглядно, що відчувається потреба ось таких локальних видавничств, зв'язаних в першу чергу з одною громадою, чи стейтом. Останніми часами зачали появлятися іншого роду бюлетени, зв'язані головню з парохіями. А що їх число постійно зростає, то й хочемо за них окремо згадати.

Після перегляду якого пів тижня українських парафіяльних бюлетенів з таких околиць, як Нью Йорк, Конетикат, Скрантон, Оліфант, Дітройт, Шікаго, Рачестер, можна сказати, що парафіяльні бюлетени сповняють свою місію, для якої вони повстали. Треба зазначити, що хоч парафіяльні вістники видавані для місцевих потреб, то вони обіймають не лише життя громади, але порушують тут і там цілість українського життя. Значить, коли щось діється в поодиноких громадах, то це часто зв'язується з життям цілої української збірноти в Америці.

Вже тесаме вказує, що редактори парафіяльних бюлетенів це люди з ширшим світоглядом. Хоч наше народне життя в теперішньому часі часом дуже напружене, то тон писання дуже культурний, високо ідейний і наскрізь моральний. Не слідно ніякої полеміки, яка затроювалаб громадське життя, а навіть жарти все витримані в приличній тоні. Коли оцей характер виходить завдяки релігійному підкладови видавничств, то треба хіба радіти з такого явища.

Коли приглянемося змістови видань, то завважимо таку різноманітність: проповіді на біжучі релігійні теми; пояснення обрядів української церкви; історія української церкви; вірші з релігійного життя; вісті з парафії; минулі події в церкві; оповістки про будучі імпрези. Є теж зовсім оригінальні вірші на релігійні теми.

Впарі з релігійно-церковними темами порушуються теж і народні справи. Так находимо статті й новинки про відбуті або намічені ювілеї українських народних організацій і товариств; статті з історії України і життя українського народу; статті про патріотів - письменників - поетів,

включаючи, очевидно, про Шевченка, коли приходить час. Окремє місце займають статті та згадки писані дівчатами про жіночий рух.

Парафіяльні бюлетени поширюються тепер у першу чергу завдяки війні. Майже кожна українська родина має когось із своїх дорогих на фронті. Оцим воякам, воячкам, присвячується тепер найбільше місця. Находимо в них повно листів від вояків; переписку з вояками і між ними; вісті про діяльність українського родинного запілля для втримання контакту з вояками, от як про висилку подарунків та пригадок з дому чи з парафії. І повнісінько там фотографій наших вояків та воячок і звісток про живих і погибших героїв. Особливо для погибших втримується рубрика „Вічна Память”, чи то в українській чи в англійській мові. Таксамо повно поезій з поля бою, вояцьких жартів, вісток про відпустки, подруження, короткі вістки про подвиги вояків і т. д. Є теж вісті з домівки Союзу Українських Канадійських Вояків у Лондоні.

Окреме і то поважне місце займає спорт. Часто поміщені більші образки з життя вояків або діяльності парафіяльних громад. Майже всі видання містять оригінальні комічні образки.

Деякі бюлетени видавані постійно в обидвох мовах. В обох мовах маємо оригінальні статті, новинки, поезії. Навіть мова, поскільки йде про українську мову, зовсім чиста й поправна.

Висновок з цього такий: Оці бюлетени попри саме поширення народнього життя при їхній допомочі, попри закріплення родинних і громадських узлів, можуть бути ще теж вступною школою для евентуальних будучих редакторів, громадських діячів і провідників будучого покоління. Якщо вони вдержаться і розвинуться, то готові стати поважним чинником у закріпленню підстав збірного життя американців українського роду на далеку будучність.

ДЛЯ ПОБИДИ КУПУЙТЕ БОНДИ

ДОКТОР МЕДИЦИНИ М. Я. МАЙЗЕЛЬ багато років займається лікуванням **ТЯЖКИХ І ХРОНІЧНИХ** недуг мужчин і жінок Недуги шкіри, нервові й шлункові, загальне ослаблення, недуги нирок і сечового міхура. **СПЕЦІАЛЬНЕ ЛІКУВАННЯ РЕВМАТИЗМУ І НЕДУГ НІГ.** Нові методи лікування за поміччю уколень електрикою. Розсліди крові, сечі й інших виділин. Розсліди крові для подружого свідцтва. **107 ІСТ 17-та ВУЛ., НЬЮ ЙОРК** (близько 4-тої Евеню і Юніон Сквер). Приймається від 10-1, 4-7:30 год., в неділі: 11. год. рано до 1. год. спол.

РОЗСЛІД — \$2.00

„ВСЕСЛОВ'ЯНСЬКИЙ СОЮЗ НА СЕРЕДУЩІМ СХОДІ”.

Ось така організація повстала в Азії, в Середньому Сході, з осідком в Палестині, згідно з тим, що подає Людвік Бергер у своїх дописах з Єрусалиму до газети „Нови Свят” у Нью Йорку. Автор каже, що ціль того Союзу така, як і всіх „Слов'янських Конгресів”, що відбуваються в Москві, Англії та Злучених Державах, а саме та, щоби виказувати, що між слов'янами нема різниць щодо їхніх інтересів, а що є „спільнота інтересів між народами і слов'янськими державами в східній Європі й полуднево-східній”. Та ця нова організація, що згадана в наголовку, має як проголошено, ще окремі цілі, а це дати про ненарушимість і цілість Польщі. Чеський клуб в Єрусалимі, пишеться далі, що вислав запросини на організаційні збори згадав у запросинах за представництва таких народів: українців і карпатських українців, чехів і словаків, а теж югослов'ян, не відрізняючи сербів, хорватів і словінців. Теж запрошено декого з поляків. Ідеологічну декларацію зачато такими словами: „В наших намаганнях наважуємо себе до слов'янської ідеї, що натхнула Лелевеля, Масарика, Міцкевича, Пушкіна, Полячка, Шевченка, Котара, Крижаньца, а теж до слов'янського руху сучасної війни і ухвал все-слов'янських конгресів в Москві, Лондоні та Північній Африці”.

Та як це все получить з обою „цілості Польщі”? — питає кореспондент. І відповідає, що там предсідником цієї організації вибрано поляка Стефана Кірткіліса. Але такого, що заявився за Союзом Польських Патріотів у Москві...

Замітне в тій новинці хіба те, що де поляки не булиб, не можуть включно з згаданим кореспондентом, добачити свого політичного нерозуму, а саме того, що саме вони своїм впертим, несправедливим і нерозумним обстоюванням приналежності українських та білоруських земель до Польщі, не тільки, що нічого для Польщі не виграють, але ще скріпляють комуністичні впливи серед слов'ян, а теж і серед самих, та доводять до того, що комуністи їх всюди побивають.

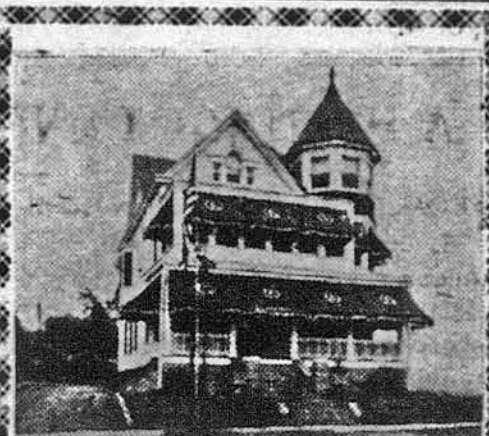
ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

МЕНВІЛ, Р. АЙ. — Місячні збори Тов. ім. М. Драгоманова, від. 181, відбудуться в суботу, 4. листопада, в годині 6. пополудні, в галі У. Н. Дому на Компалей Гіл. Просимо, щоб не тільки самі члени прийшли, але щоб кожний член привів бодай по одному кандидатові і вписав їх в члени найстаршої і добре загосподареної організації У. Н. Союзу. Ювілейна кампанія добігає до кінця і булоб не гарно, колиб наш відділ остався позаду інших. — За уряд: Ю. Ясінчук, предс.; П. Тиняк, кас.; Г. Шевчук, рек. секр.; П. Лапчинський, фін. секр.

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. — Збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 64, відбудуться в суботу, 4. листопада, в годині 7:30 а вечір, при 435 Мейн ул. Просимо всіх членів прийти на збори, бо маємо дуже важні справи до полагодження. Напоминаємо тих членів, що мають малі довги до заплачення, щоб вирівнали до нового року. — За уряд: С. Вінярський, пр.; М. Матняш, секр.

ПОЛЬЩА, АНГЛІЯ, СОВЕТИ.

По промові британського прем'єра Чорчила про польсько-советські відносини, польські урядові кола в Лондоні є тої думки, що ще наступить і польсько-англійське налруження. Таке передає Польська Агенція Телеграфічна (Пат).

МИРОН ЛИТВИН І СИН

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ

Обслуга шира і чесна

801 Springfield Avenue,
corner Harrison Place

IRVINGTON, N. J.

Phone: ESsex 3-9090

ІВАН БУНЬКОУКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребамі по ціні так
низькій як \$150.

ОБСЛУГА НАЙКРАЩА

JOHN BUNKO

Licensed Undertaker & Embalmer

437 East 5th St.,

NEW YORK CITY

Dignified funerals as low as \$150.

Telephone GRamercy 7-7661.

\$150.00 ЦІЛИЙ ПОХОРОНі вище
ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОЙ
І ОКОЛИЦІ**KANAI KAIN FUNERAL HOME**

433 STATE STREET,

PERTH AMBOY, N. J.

Phone: Perth Amboy 4-4646

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Занимаєсь похоронами

В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET.

NEW YORK, N. Y.

Tel.: ORchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL

707 Prospect Avenue.

(cor. E 155 St.)

BRONX, N. Y.

Tel.: MELros 5-6577